

samk

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

MARI LUNDAN JA MINNA VÄLIAHO

Palvelutalo Vesauskoti vireäksi

Osallisuutta lisäävän toimintapäivän toteuttaminen asukkaille ja läheisille

VANHUSTYÖN TUTKINTO-OHJELMA 2022

TIIVISTELMÄ

Lundan Mari, Väliaho Minna: Palvelutalo Vesauskoti vireäksi; osallisuutta lisäävän toimintapäivän toteuttaminen asukkaille ja läheisille

Opinnäytetyö, AMK

Tutkinto-ohjelma: Vanhustyö

Helmikuu 2023

Sivumäärä: 24

Opinnäytetyön ja toiminnallisen päivän tarkoituksena on tuoda Vesauskotiin yhteisöllisyyttä ja tarjota työntekijöille työvälineitä asiakkaiden aktivointiin ja avata väyliä sujuvampaan yhteydenpitoon omaisten kanssa. Yhteisöllinen asuminen korvaa palveluasumisen ja asukkaiden sosiaalista kanssakäymisen tulee vahvistaa ja mahdollistaa. Tarkoituksena on myös selvittää asukkaiden toiveita ja mieltymyksiä ajanvietosta ja sitä kuinka paljon aktiviteetteja täytyy olla. Onko ajatus aktiivisesta ikääntymisestä meidän nuorempien näkökulmamme aiheeseen, vai onko se myös ikääntyneiden oma tahtotila? Opinnäytetyön kohderyhmä oli Vesauskodin asukkaat sekä siellä työskentelevät hoitajat eli Vesilahden kotihoidon henkilöstö. Tutkimus avasi meille mitä on arkielämä Vesauskodilla, onko se asukkaiden mielestä hyvää ja mitä muutoksia halutaan.

Halu selvittää ja kehittää näitä asioita on lähtenyt meistä itsestämme sekä työnantajan toiveesta järjestää mielekästä toimintaa Vesauskodin asukkaille. Korona aika on etäännyttänyt omaisia palvelutalon asukkaista ja palvelutalon toimintaa on jouduttu muokkaamaan rajoitusten myötä, esimerkiksi rajoittamalla vierailuja. Yhteisöllisyys on vähentynyt. Ulkopuolisten järjestämiä tapahtumia ei ole ollut. Tämän vuoksi halusimme toteuttaa opinnäytetyömme toiminnallisena; että saamme järjestää iloisen päivän asukkaille ja omaisille, esitellä talon toimintaa, luoda sujuvampaa yhteistyötä, lisätä asukkaiden yhteisöllisyyttä sekä osallisuutta sekä innostaa työntekijöitä toiminnallisten hetkien järjestämiseen. Aktivointia arkeen, Vesauskoti vireäksi!

Avainsanat: Osallisuus, tunnustaminen, yhteisöllisyys

Abstract

Lundan Mari, Väliäho Minna: Let`s make Vesauskoti lively! Increasing social inclusion in Vesauskoti by making a functional day for residents and their relatives

Bachelor`s thesis

Degree Programme in Elderly Care

February 2023

Pages: 24

The purpose of this practical thesis and organizing the functional day for the residents of Vesauskoti is to bring a sense of community to Vesauskoti. Also, we wanted to give tools to employees how to activate residents. We wanted to open ways for better communication and cooperate with relatives.

Communal housing is replacing assisted living and the social interaction must be strengthened and enabled. The aim is also to clarify the wishes and preferences of the residents regarding, what kind of activities they want and how much activities there should be.

Is the idea of active ageing our younger perspective on the subject or is it also the will of the elderly themselves?

The thesis is made with Vesauskoti residents. We got an opportunity to see how it is to live in Vesauskoti, is the living good enough or is there something what should be better.

We wanted to improve the activities in Vesauskoti because there were no regularly organized activities. That was also the will of the employer.

The coronavirus pandemic has distanced relatives from the residents of the Vesauskoti because of the restrictions what were due the pandemic, for example by limiting visits. The sense of community has diminished. There have been no events organized by outsiders.

That is the reason we wanted to implement our thesis as functional. We organized a joyful day for the residents and relatives and create better cooperation, increase the sense of community and inclusion of residents and most of all we wanted to inspire employees to organize functional moments for the residents. Let`s make Vesauskoti lively!

Keywords: social inclusion, recognition, communal,

SISÄLLYS

JOHDANTO	5
1 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	6
1.1 Osallisuus.....	7
1.2 Tunnustaminen.....	9
1.3 Yhteisöllisyys	11
2 OPINNÄYTETYÖN TYÖELÄMÄYHTEYS	13
3 TOIMINALLINEN OPINNÄYTETYÖ	14
4 OPINNÄYTETYÖN RAPORTOINTI.....	16
5 EETTISTEN NÄKÖKOHTIEN HUOMIOIMINEN OPINNÄYTETYÖSSÄ ...	17
6 AIKATAULU	17
7 YHTEENVETOA.....	17
8 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVIÄ LÄHTEITÄ	19
9 TOIMINTAPÄIVÄ	19
LÄHTEET	25

JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on mukavan ja erilaisen päivän lisäksi tukea ja rohkaista työntekijöitä tekemään asioita asukkaiden kanssa, lisätä ja parantaa yhteistyötä omaisten kanssa sekä rohkaista asukkaita ilmaisemaan toiveensa mitä saisi tapahtua sekä lisätä osallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta. Tavoitteena on päivittäisien rutiinien rikkominen, tuoda onnistumisen kokemuksia sekä asukkaille että hoitajille ja ennen kaikkea toiminallisuuden kautta tukea ja ylläpitää asukkaiden toimintakykyä. Tavoitteena on myös vahvistaa hoitajien omien vahvuuksien käyttöön saattamista; jokainen voi löytää oman, itselleen mieluisan tavan järjestää toimintahetkiä.

Opiskelijoille tämä on oppimiskokemus toiminallisen tapahtuman järjestämisestä ja toteuttamisesta. Tavoitteena on saada kokemus omalta mukavuusalueelta poistumiseen, haastaa itsenä ideoimaan toisenlaisia asioita kuin arkityössä, kohtaamaan tutut ikäihmiset muussa kuin omassa työroolissa. Aihe on kiinnostava, siitä näkökulmasta, että millaisia odotuksia ja toiveita on päivittäisen elämän, harrastusten ja sosiaalisen kanssakäymisen suhteen silloin kun ei enää pysty itsenäisesti asumaan. Elämä ja liikkuminen on rajatumpaa. Opinnäytetyö myös avaa meille kokemuksen siitä, mitä ja millaista toimintaa palvelutalon asukkaat kaipaavat elämänsä piristeeksi. Vai kaipaavatko he? Ovatko he kenties tyytyväisiä siihen, että päivät toistuvat samanlaisina, turvallisina ja perushoito on turvattu.

Tutkimuksen aluksi kysymme asukkailta muutamalla kysymyksellä toiveita, millaisia tapahtumia he haluaisivat. Toimintapäivän jälkeen heiltä kysyttiin, mitä he päivästä pitivät. Asukkaat saivat vastata kyselyihin anonyymisti. Toimintapäivän aikana voimme luontevasti selvittää ja saada vastauksia kysymyksiin:

1. Mitä on yhteisöllisyys Vesauskodilla?
2. Miten se toteutuu?
3. Miten toimii yhteistyö omaisten kanssa ja onko siihen tarvetta tehdä muutoksia?
4. Onko asukkailla osallisuuden ja oman elämänhallinnan kokemus?
5. Miten asukas tunnustetaan Vesauskodilla?

1 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Ikääntyessä, sairauksien myötä ja toimintakyvyn alentuessa ihminen saattaa tarvita tukea arkielämään. Kun tuen tarve lisääntyy, voi tulla eteen muutto palveluasumiseen. Palveluasumisessa ikääntynyt asuu joko omassa asunnossaan tai huoneessaan palvelutalossa, jossa on myös muita ikääntyneitä. Palvelutalossa on myös yhteisiä, kaikkien asukkaiden käytössä olevia tiloja ja yhteistä toimintaa. Palveluasunnosta maksetaan vuokrasopimuksen mukaista vuokraa ja palveluista peritään asiakasmaksuja.

Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen ovat sosiaalihoitolain mukaisia asumispalveluja ja avohoitoa. Palveluasunnon voi sisustaa omilla huonekaluillaan ja tavaroillaan ([Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen | Ikätalo.fi](https://www.palveluasuminen.fi) | [Terveyskylä \(terveyskyla.fi\)](https://www.terveyskyla.fi)).

Pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa turvaavat sosiaali- ja terveystyö on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja että hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan (Laki ikääntyneen väestön

toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista, 28.12.20212/ 980).

Palveluasumiseen muuttaminen merkitsee monille eriytymistä perheestä ja ystävistä, vaikka näin ei tarvitsisi olla. Omainen ja ystävät voivat kokea, ettei hänen osallistumistaan enää tarvita ja palvelukoti saattaa tuntua vieraalta ympäristönä. Korona- ajan eristys on saattanut lisätä tätä vieraantumista.

Opinnäytetyön ja toimintapäivän ajatus on antaa sysäys lähentymiselle sekä tarjota ideoita yhteisöllisyydelle sekä osallisuudelle, sekä asukkaalle että omaiselle. Työntekijöille päivä tarjoaa mahdollisuuden esittäytyä sekä saada ideoita ja malleja aktiviteettien toteuttamiseen. Tarkoituksena on myös tutustumisen kautta madaltaa kynnystä yhteiseen toimintaan.

1.1 Osallisuus

THL:n julkaisussa vuodelta 2017 Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehitystä rakentamassa, kuvaa osallisuutta kuulumisena sellaiseen kokonaisuuteen, missä voi liittyä erilaista hyvinvointia tuottavaa ja elämän merkityksellisyttä lisääviin vuorovaikutussuhteisiin. Osallisuutta kuvataan myös vaikuttamisena oman elämän kulkuun, mahdollisuuksiin, palveluihin, toimintoihin sekä yhteisiin asioihin. Osallisuus on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin. (THL Työpaperi 33/2107. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehitystä rakentamassa)

Yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikan keinoin pyritään turvaamaan kaikille riittävä hyvinvointi ja estämään yksilön syrjäytyminen, osattomaksi jääminen. Hyvinvoinnin perusasioita ovat kohtuullinen toimeentulo, kohtuullinen ja turvattu asuminen, mahdollisuus tehdä mielekkäitä asioita, harrastaa ja osallistua. Ikääntyneellä lisäksi riittävä apu, hoiva ja turva.

Yksilön hyvinvointia ei rakenneta yksinomaan ulkoa päin, vaan siihen tarvitaan yksilön oma vaikutus ja osallistuminen. Siihen tarvitaan mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Osallisuus on kuulumista johonkin ja kuulluksi tulemistä.

Osallisuuden osa-alueet ovat: *Osallisuus omassa elämässä*; mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään, mitä tekee, missä ja miten asuu, harrastaa, mihin osallistuu. Mahdollisuus elää oman näköistä elämää.

Osallisuus yhteisössä ja vaikuttaminen; mahdollisuus kuulua itselleen tärkeisiin yhteisöihin ja ryhmiin, saada vaikuttaa päätöksentekoon itselleen tärkeissä asioissa.

Osallisuus yhteisen hyvän tekemiseen; mahdollisuus osallistua hyvän tuottamiseen ja yhdessä tekemiseen ja sekä saada arvostusta ja kiitosta. [Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet - THL](#)

Osallisuus on mainittu sosiaalihuoltolaissa useita kertoja, asumispalvelujen osalta § 21 sanotaan että ”asumispalveluja toteutettaessa on huolehdittava siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan” (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014) Osallisuus koostuu aineettomista hyvinvointiresursseista, kuten luottamus, itsemääräämisoikeus, osallistuminen ja aineellisista resursseista kuten toimeentulo, palvelut ja asuminen, yksilön vaikuttamismahdollisuudet sekä yhteisöllisyydestä, vuorovaikutussuhteista. Näistä koostuu tunne oman elämän ja itsen merkityksellisyydestä ja kokemus johonkin kuulumiseen, sekä omista kyvyistä toimia ja toimintamahdollisuuksista.

Sosiaalinen osallisuus käsitetään yhteiskunnan tarjoamana mahdollisuutena ja yhteiskunnan velvollisuutena tarjota yksilölle mahdollisuus osallistua yhteiskuntaan, vastakohtana syrjäytymiselle. Sosiaalista osallisuutta voidaan tarkastella myös tunneperäisenä ja kokemuksellisenä ilmiönä yksilö tasolla. (Leemann, L., Kuusio, H.& Hämäläinen, R.-M. (2015). *Sosiaalinen osallisuus*, Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.)

1.2 Tunnustaminen

Jari Pirhonen esittää artikkelissaan ” Tunnustaminen ja sen vastavuoroisuus hoitotyössä” johdantokappaleessa mielenkiintoisen ja ajattelemaan laittavan kysymyksen: ” Millä edellytyksillä palvelutalojen asukkaat kenties voisivat tulla ihmisinä tunnustetuksi filosofisen keskustelun tarkoittamassa merkityksessä?” (Jari Pirhonen, Gerontologia 29 (1)2015, Tunnustaminen ja vastavuoroisuus hoitotyössä).

Aristoteleen pohdintoja mukaillen avun vastaanottaminen on vaivaannuttavaa tai jopa nöyryyttävää, etenkin ellei avun antaminen ole vastavuoroista tai sitä ei voi korvata maksulla. Avun antaminen on hyvä teko, eikä raha ei ole ainoa auttamisen valuutta, sillä auttaja saa teostaan aina jotain itselleen ja autettu jää kiitollisuuden velkaan.

Pirhonen on havainnut työskennellessään tehostetussa palveluasumisessa, että hoitojärjestelmässä tunnustetaan tehokkaasti asioita, mutta asukkaan tunnustamisen merkitystä ei huomioida. Tällä hän viittaa siihen, että asukkaan sairaudet, voimavarat ja toimintakyvyn rajoitteet huomioidaan, mutta ihmisyyteen ja olemassaoloon liittyvät näkökohdat jäävät huomiotta. Ihminen on tyytyväinen itseensä ja ominaisuuksiinsa vasta silloin, kun hän on saanut itselleen merkityksellisten ihmisten tunnustuksen. Minäkuvamme rakentuu toisilta saadun tunnustuksen varaan; ihminen tarvitsee kiitosta, arvostusta, rakkautta ja kunnioitusta luodakseen positiivisen identiteetin.

Miten nämä tarpeet toteutuvat palvelutalon asukkaan elämässä, millaisia edellytyksiä niiden toteutumiseksi on?Tunnustaminen voi olla ylläpitävää tai toteutavaa, Näin ollen henkilökunta voi alkaa rakentamaan palvelutaloon muuttavalle asukkaalle hoidokin identiteettiä tai he voivat yrittää tukea asukkaan olemassa olevaa identiteettiä. Palvelutalon asukas on moniulotteisen tunnustamisen mukaan persoona, hän on tietynlainen persoona ja hän on suhteessa toisiin ihmisiin oleva persoona. Hoitajien tulisi nähdä asukas täysiarvoisena, omanlaisenaan ja toisiin suhteessa olevana ihmisenä. Ensisijaisesti ihmisenä.

”Palvelutalossa sekä asukkaiden vanhojen tunnesiteiden ylläpitäminen että uusien luominen ovat tärkeää. Palvelutalossa annettava henkilökohtainen hoiva ja huolenpito voi parhaimmillaan muodostua merkittäväksi tunnesuhteiden kentäksi asukkaille” (Jari Pirhonen, Gerontologia 29 (1)2015, Tunnustaminen ja vastavuoroisuus hoitotyössä).

Se tarkoittaa sitä, että hoitajan on joka hetkessä laitettava itsensä aidosti peliin ja tuotava oma persoonansa mukaan työhön, kohdattava asukas aidosti ja huomioiden. Aikamoisia vaateita tämän päivän ylityöllistetyille ja kuormittuneelle hoitohenkilöstölle. Pitääkseen yllä positiivista minäkuvaa ihminen tarvitsee rakkautta, kunnioitusta ja arvostusta. Pirhonen soveltaa artikkelissaan Erik Ringmanin (2012) ajatuksia tunnustamisesta palvelutalo ympäristössä. Palvelutalon asukkaan kohdalla olisi tunnustettava asukkaan olemassaolo, ihmissyys, yksilöllisyys sekä merkittävät ihmissuhteet.

” Ihmissyyden tunnustaminen palvelutalossa tarkoittaa aitoa vastuunottamista toisen ihmisen hyvinvoinnista, silloin kun tämän oma kompetenssi ei siihen riitä” (Jari Pirhonen, Gerontologia 29 (1)2015, Tunnustaminen ja vastavuoroisuus hoitotyössä).Avain asiakkaan yksilöllisyyden tunnustamiseen on se, että tunnetaan asiakkaan elämänhistoria, tapansa ja toiveensa. Tämä tarkoittaa taas sitä, että häneen on haluttu aidosti tutustua ja että häntä on kuultu.

Palvelutalon asukkaita täytyy tukea ylläpitämään heille merkityksellisiä ihmissuhteita sekä myös kannustaa näitä ihmisiä omalta osaltaan jatkamaan yhteydenpitoa ja suhteen ylläpitämistä. Palvelutalossa voisi olla vapaampaa yhdessäoloa ja kannustettaisiin ja rohkaistaisiin kotilomille.

Auttajan täytyy tunnustaa autettava täysiarvoisena ihmisenä, omanlaisen ihmisenä ja suhteessa muihin olevana ihmisenä. Tiukimmat tunnustussuhteen määrittelyt kuvaavat tunnustussuhteen vastavuoroiseksi, niin että molemmat osapuolet tunnustavat toisensa ja kokevat sen merkitykselliseksi itselleen. Hoitomaailmassa tämä tuskin jokaisen hoitajan tai hoidettavan kohdalla toteutuu. Muistisairaus vaikuttaa ja vaikeuttaa ihmisen ymmärrystä eikä hoitaja-

hoidettava suhde yleensä ole vastavuoroinen. Potilas harvoin tuntee hoitajaa läheisesti tai tietää niin henkilökohtaisia asioita kuin hoitaja tietää potilaasta. Pohjimmiltaan tunnustaminen on ihmisyyden tunnustamista. Ihmisuus ei katoa ihmisen vanhuuteen, asiakkuuteen, siihen että on potilaana tai toisten avusta riippuvainen.

1.3 Yhteisöllisyys

Yksi tutkimusta ohjaava käsite on yhteisöllisyys. Tutkimme yhteisöllisyyttä vanhustyön näkökulmasta ja ajatellen Vesauskodin asukkaita. Useat Vesauskodin asukkaat ovat asuneet talossa jo yli kymmenen vuoden ajan ja osa talon asukkaista alle vuoden. Vesauskodilla työskennellyistä vuosista olen havainnut yhteisöllisyyden puutetta, ja asukkaita yhdistävä tekijä on vain talon raamit ja sen ympärillä toimiva arkinen peruskuvio. Hyvin vähän me hoitajina järjestämme talon asukkaille mielekästä toimintaa tai tekemistä, mikä olisi omiaan vahvistamaan yhteisöllisyyttä. Osittain Vesauskodin arkinen hoivatyö vie niin paljon hoitajan aikaa, ettei oikein yhteisölliselle toiminnalle ole sijaa. Lähdemmekin ajatuksesta muuttaa tätä ajattelumallia ja etsiä siihen ratkaisua, miten saataisiin arkisiin hetkiin sitä yhteisöllistä toimintaa ja lujitettaisiin asukkaisiin yhteisöllisyyden tuntua.

Yhteisöllisyyttä ei voi synnyttää ihmisten välille ulkopuolelta käsin, mutta Vesauskoti on sellainen paikka, jossa voisi ohjatusti järjestää ihmiset löytämään toisensa ja näin he alkaisivat yhdessä innostua, unelmoida ja luoda yhdessä sellaista arkea, joka tuo heidän elämäänsä lisäarvoa ja iloa.

Pääsääntöisesti asukkaat oleskelevat omissa huoneissaan ja yhteisissä tiloissa oleskelee vain tietyt henkilöt, mikä ehkä kuvastaa yhteisön ryhmäytymistä ja nämä henkilöt ovatkin talon pitkäaikaisempia asukkaita. Myös maailmassa vallitseva korona tilanne on pakottanut tämän kaltaiset hoivapaikat muuttamaan toimintamalliaan, ja asukkaat ovat vieläkin enemmän eristettyinä omiin huoneisiinsa.

Voisimmeko me hoitajina kehittää yhteisöllisyyttä? Mitä yhteisöllisyys on, onko se sellaista, joka vain syntyy tai on syntymättä? Yhteisöllisyyttä alkaa yleensä syntymään itsestään sellaisiin ryhmiin, joita valmiiksi yhdistää jokin päämäärä, yhteinen tekeminen tai paikka, johon ihmiset ovat sitoutuneet. Myös arvot synnyttävät yhteisöllisyyttä niissä yhteisöissä, joissa yhteisön jäsenet ovat vuorovaikutuksessa. Yhteisöllisyyttä syntyy osallistuvien, helposti kontaktia ottavien ja vuorovaikuttavien ihmisten välille. Yhteisöllisyyden syntyminen saattaa ottaa myös aikaa. Yhteisöllisyyden rakentaminen vaatii ihmisten välistä tuttavuuden syntymistä, luottamusta ja välittämistä. Se vaatii myös yhdessä viihtymistä ja motivaatiota yhdessä tekemiseen ja yhdessä olemiseen.

” Palveluasumisen yhteisöllisyydestä puhuttaessa on otettava huomioon, että kyseessä on asuinyhteisö, jossa kaikki eivät ole valinneet asuinpaikkaansa itse tai ovat tehneet valinnan pakon edessä. Kyseessä on myös työyhteisö omine hierarkioineen ja ennalta määrättyine työtehtävien määrittelyineen. Työntekijöiden toiminta perustuu periaatteessa työstä saatavaan rahalliseen korvaukseen, ja asukkaat yleensä maksavat palveluista rahallista korvausta ja saavat vastineeksi sopimuksessa määritellyt palvelut. Julkisten palveluiden tuottajat ovat ensisijaisesti sopimussuhteessa kuntaan tai kaupunkiin” (Jolanki, Leinonen, Rajaniemi, Rappe, Räsänen, Teittinen ja Topo, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017, Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus).

Palvelutalon yhteisöä voidaan ajatella elämänmuodon rajoitteellisuudella, ikäihminen ei enää pärjää kotona, muuttaa palvelutaloon omasta halustaan tai olosuhteiden pakosta. Aatteellisuus ja asema yhteiskunnassa myös helpottaa/vaikeuttaa ihmisen sopeutumista yhteisöön.

Palvelutalossa asuvaa vanhusta voidaan yhteisö ajatuksella, ajatella elämänsä käännekohtaan tulleeseen senioriksi, joka joko olosuhteiden pakosta tai vapaaehtoisesti hakeutuu asumaan palvelutaloon.

Yhteisöllisyys ymmärretään puheessa yhteenkuuluvuuden tunteeksi, mutta yhteisöllisyyden kokemus tarvitsee yhteenkuuluvuuden tunteen lisäksi myös tunnetta ryhmän sisäisestä luottamuksesta ja turvallisuudesta.

Yhteisöllisyys voi yleiskäsitteenä tarkoittaa ihmisten välistä yhteistyötä ja monenlaisia yhteistyön muotoja, joista kuitenkin yleensä käytetään muita termejä, esimerkiksi talkoot. Tarkemmin yhteisöllisyys tarkoittaa yhdessä tekemisestä ja toimimista. Yhteisöllisyys koostuu vuorovaikutuksesta, yhdessä olemisesta ja tekemisestä. Yhteisöllisyys koostuu myös henkilökohtaisesti merkittävistä suhteista (sosiaalisista suhteet), luottamuksesta ja yhteenkuuluvuudesta. Yhteisöllisyyden kantavia teemoja ovat luottamus, osallisuus, sitoutuminen, motivaatio ja läheisyys.

Yhteisöllisyys on sitoutumista erityisesti arvoihin, päämääriin, ihmisiin ja paikkoihin. Mikä tahansa näistä voi olla ensisijainen syy yhteisöön liittymisessä. Yhteisöllisyyden ollessa esteetöntä, yhteisön jäsenyys ei vaadi tietynlaista tapaa olla yhteisössä, vaan siihen voi liittyä eri tavoin. Vesauskodin asukkaat liittyvätkin tähän yhteisöön eri tavoin, kullakin asukkaalla on oma rajallisuutensa, minkä vuoksi he eivät enää voi asua omassa kodissaan.

2 OPINNÄYTETYÖN TYÖELÄMÄYHTEYS

Toimintapäivä toteutetaan Pirkkala -Vesilahti yhteistoiminta-alueen Vesilahdella sijaitsevassa palveluasumisyksikkö Vesauskodissa. Vesauskoti on osa kotihoitoa ja Vesauskodissa työskentelevät samat hoitajat kuin kotihoidon kentälläkin. Osalle taloon muuttaville hoitajat ovat samoja vanhoja tuttuja, jotka kävivät heitä heidän omassa kodissaan asuessaan hoitamassa. Vesauskotiin voi muuttaa asukkaita myös yhteistoiminta-alueen isäntäkunnasta eli Pirkkalasta.

Vesauskodissa asuu 13 ikäihmistä. Heillä kaikilla on omat huoneet, ruokailu tapahtuu yhteisesti ruokasalissa ja lisäksi on yhteinen olohuone. Hoitaja on paikalla klo 7–21.30 ja öisin avun saa turvapalvelusta. Hyvin vaikeasti liikuntarajoitteinen tai muistisairas ei voi asua Vesauskodilla. Palveluasumiseen on kriteerit ja hakemukset käsitellään moniammatillisesti.

Suurin hyöty opinnäytetyön toteutuksesta kohdentuu konkreettisesti Vesauskodin asukkaille, he saavat kokea päivän, jota voi muistella myöhemmin. Omaiset pääsevät tutustumaan ja osallistumaan Vesauskodin ja oman läheisensä arkeen. Toimintapäivän yhteydessä esitellään Vesauskodin tarpeita ajatellen toteutettu aktiivikansio. Kansioissa on lukuisasti ideoita ja helposti toteutettavia toiminnallisia juttuja, jota henkilökunnan lisäksi voisi hyödyntää omaiset tai muut, esimerkiksi vapaaehtoiset toimijat asukkaiden kanssa. Opinnäytetyö, keskustelut ja kysymykset palvelutalon asukkaille auttavat meitä kehittämään palvelutalon toimintaa ja toiminnallisuutta.

3 TOIMINNALLINEN OPINNÄYTETYÖ

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Nimi kuvastaa opinnäytetyön sisältöä, se voi olla esimerkiksi toiminnan järjestämistä, ohjeistamista, opastamista. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla jonkin tilaisuuden järjestäminen, opas tai ohjeistus, kuitenkin aina jokin konkreettinen tuotos. Olennaista on, että toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus sekä raportointi tutkimusviestinnän keinoin. Opinnäytetyön tulisi olla käytännönläheinen, työelämästä lähtevä, toteutettu tutkimuksellisella asenteella ja osoittaa tekijänsä ammatillinen, tiedollinen ja taidollinen osaaminen. (Vilkka, Airaksinen, Toiminnallinen opinnäytetyö, 2003.)

Oman opinnäytetyömme toteutus alkoi aiheen ideoinnilla. Olimme saaneet hyvää palautetta vanhustyön opintoihin liittyvien toiminnallisten tehtävien toteuttamisesta Vesauskodin asukkailta, mikä herätti meissä ajatuksen toteuttaa kokonainen ohjelmallinen päivä asukkaiden kanssa, niin että saamme myös omaiset mukaan. Samalla saisimme tilaisuuden keskustella ja pöyhitä meitä kiinnostavia teemoja. Olimme jo tässä vaiheessa asukkaat mukaan ja laadimme pienen kyselyn ja vastausten ja toiveiden pohjalta suunnittelimme päivän sisällön. Vastauksia alkukyselyyn saimme 7 kpl, joista kolmessa toivottiin musiikkia, kahdessa tietovisaa yhdessä tuolijumppaa ja yksi asukas toivoi mitä vain.

Kehittämistavoitteena on juurruttaa Vesauskodin arkipäivään toiminnallisia tuokiota, lisätä ja parantaa omaisyhteistyötä, sekä innostaa asukkaita keskinäiseen kanssakäymiseen. Toimintapäivä voisi toimia mallina perinteisemmin toteutettaville omaisten illoille tai kokouksille. Koko päivän ”avoimet ovet” mahdollistaa omaisten vierailut heille sopivaan aikaan. Talon tavanomainen toiminta pyörii työvuorossa olevien hoitajien toimesta, muu ohjelma toteutetaan opinnäytetyön tekijöiden voimin. Toimintapäivä toteutetaan tarkoituksellisesti koko päivän kestäväksi, jotta mahdollistetaan omaisten tuleminen paikalla heille sopivana hetkenä sekä myös kohdata asukkaita kiireettömästi. Opinnäytetyön kirjalliseen osuuteen liitetään kuvia ja tunnelmia toimintapäivästä, alkukysely sekä palautekyselyn vastaukset. Lisäksi kirjataan asukkaiden ja omaisten kanssa käytyjä keskusteluja tutkittavasta aiheesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä.

Päivään sisältyy vapaan kanssakäymisen lisäksi aikaan sidottaja toimintatuokiota; aamupäivällä tuolijumppa, iltapäivällä tikkakisa ja makkaranpaistoa sekä päivän pääjuhla alkuiltapäivällä, jolloin päätapahtumassa on musiikkia ja tanssia.

Vesauskodilta puuttuu suunnitelmallinen ja säännöllinen sosiaalista vuorovai-
kutusta ylläpitävä toiminta sekä mahdollisuus osallistua mielekkääseen, toimintakykyä ylläpitävään ja virkistävään toimintaan. Opinnäytetyö ei siis ole päätepiste, vaan sysäys, uuteen toiminnallisempaan arkeen Vesauskodilla.

Pyrimme myös ymmärtämään asukkaiden elämänhistorian ja tottumusten vaikutusta toiveisiin ja odotuksiin päivittäisen elämän tapahtumien osalta.

Työnjako pyrkii olemaan tasapuolista niin että molemmat osallistuvat yhtä paljon. Näin saadaan molempien näkemykset ja ääni kuulumaan opinnäytetyössä. Aihe on makusteltu yhdessä ja sisältö pohditaan yhdessä. Kappaleet jaetaan siten, että kumpikin osallistuja perehtyy omaan aiheeseen. Näkökulmaa ja käsittelytapaa pohditaan yhteisesti.

Molemmilla opiskelijoilla on pitkä työkokemus ikäihmisten parissa tehtävästä työstä, yhteensä liki viidenkymmenenvuoden kokemus. Työkokemusta löytyy kotihoidosta, sairaalan vuodeosastolta, vanhainkodilta ja palveluasumisesta, kotihoidon esimiestyöstä sekä ikääntyneiden palveluiden asiakasohjauksesta. Osaaminen perustuu koulutukseen ja työkokemukseen, niiden myötä hankittuun tietoon ja taitoon.

4 OPINNÄYTETYÖN RAPORTOINTI

Opinnäytetyöstä tehdään tutkimusraportti, joka esitellään Vesilahden kotihoi-
toon. Opinnäytetyön tulos ja päätelmät lisäävät Vesauskodin yhteisöllisyyttä,
asukkaiden osallisuutta sekä parantavat yhteistyötä omaisten kanssa. Opin-
näytetyö sitouttaa ja tukee sekä rohkaisee hoitajina toteuttamaan ”pieniä
iloja” asukkaille osana arkipäivän toimia. Näitä hetkiä pyrimme myös tallenta-
maan, siten että omaisilla olisi mahdollisuus nähdä tilanteita, valokuvina tai
videotallenteina. Lähtökohtaisesti tavoitteena on parantaa asukkaiden elä-
mänlaatua sosiaalisen, kulttuurisen tai liikunnan keinoin. Näitä ideoita voi-
daan hyödyntää muissa yhteistoiminta-alueen yksiköissä.

Tutkimustulokset esitellään kotihoitoon ja mahdollisesti muihin yksiköihin, jolloin sillä toivotaan olevan innostava vaikutus kuulijoihin tarttumaan samantyyppisiin asioihin omassa yksikössään.

5 EETTISTEN NÄKÖKOHTIEN HUOMIOIMINEN OPINNÄYTETYÖSSÄ

Opinnäytetyöhön saadaan organisaatiolta sekä asukkailta, hoitajilta lupa. Yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa tekstistä ja valokuvaukseen kysytään jokaiselta kuvassa esiintyvältä lupa. Alkuhaastatteluun asukkaat ovat saaneet vastata nimettömästi. Opinnäytetyö ei tule sisältämään kenenkään henkilökohtaisia tai arkaluontoisia asioita vaan yleisluontoisia asioita, talon toimintaan ja yhteisöllisyyteen liittyviä asioita.

6 AIKATAULU

Toiminnallisen päivä olemme ajatelleet järjestää kesän kynnyksellä toukokuun vaihteessa 2022, jolloin tilaisuus on mahdollista järjestää sekä sisä- että ulkotiloissa. Valmiin opinnäytetyön esittely henkilökunnalle keuhattavella 2023.

7 YHTEENVETOA

Kokemus osallisuuden tunteesta on tärkeää ihmisen elämässä. Se antaa tunteen, että kuulut johonkin, olet osa yhteisöä, perhettä, yhteiskuntaa. Se tuo mahdollisuuden vaikuttaa asioihin, tehdä valintoja ja sitä kautta elää omannäköistä elämää. Ikäihmisen osallisuus on erilaista kuin nuorella mutta

osallisuuden tukemisessa on kyse samasta asiasta, pyritään tukemaan yksilön kiinnittymistä yhteiskuntaan ja yhteisöön, tuomaan mielekkäitä kokemuksia sekä välttämään syrjäytymistä sekä tunnetta lohduttomasta yksinäisyydestä. Ikäihmisen toimintakyvyn alenemisen myötä ikäihminen saattaa saada jotain yhteiskunnan järjestämää apua ja olla näin ollen palvelujärjestelmän piirissä. Palveluasumisessa asuvalla ikääntyneellä on jo kohtuullisen paljon avuntarvetta, koska kotona asuminen ei ole enää mahdollista.

Palveluasuminen tarjoaa asukkaalle yhteisön, joka ei ole itse valittu, vaikka muuttajan oma mielipide ja toive kuullaan, kun asumispalvelupaikan järjestäminen tulee ajankohtaiseksi. Asukkaaksi valitun tulee hyväksyä tarjottu asumispalvelupaikka. Vesauskoti on palvelutalo hyvin pienellä paikkakunnalla, mikä antoi meille aiheen olettaa, että asukkaat ovat kaikki toisilleen tuttuja ja yhteisöllisyys syntyisi itsestään ja sitä myötä toisi osallisuuden tunteen.

Oletuksemme on osoittautunut vääräksi. Pienessä kyläyhteisössä voi olla paljon yhteisöllisyyttä, mutta se ei koske kaikkia eivätkä kaikki kuulu samaan yhteisöön. Vaikka erot saattavat olla pieniä, ollaan eri yhteiskuntaluokista, eri kyliltä ja eri sukua. Näillä asioilla on iso merkitys vanhoille ihmisille. Eri kylät muodostavat oman yhteisön ja vaikka nimeltä tunnetaan, ei olla samaa.

Näiltä kyliltä palveluasumiseen kootut ikäihmiset muodostavat yhteisön, johon kaikkien tulisi tuntee kuuluvansa ja olla osallinen.

Toteutuuko osallisuuden tunne käytännössä, syntyykö uuteen asuinyksikköön ja yhteisöön kiintymyssuhde? Onko elämä oman näköistä ja mielekästä? Mitä osallisuus merkitsee palvelutalon asukkaalle?

Nämä kysymykset meitä kiinnostavat ja niitä aiomme selvittää. Opinnäytetyön toiminallinen osuus toteutetaan avoimien ovien päivänä, jolloin voimme olla lähellä asiakkaita, luontevasti jututtaa heitä ja tarjota käytännön esimerkein vaihtoehtoja, minkälaisissa asioissa voi olla osallisena tai mitä yhteisöllisyys voisi tässä yksikössä tarkoittaa. On tärkeää huomioida, että puhuu asioista kuulijalle ymmärrettävästi. Niin meidänkin on turha haastatella asukkaita

kanssa käyttäen vaikeita termejä, vaan tekemällä ja keskustelulla löydettävä vastaukset itseämme kiinnostaviin kysymyksiin.

Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta voivat henkilökunta ja omaiset lisätä ja tämä on opinnäytetyön tavoitteena sekä arkiaktiivisuuden, yhteistyön ja avoimuuden lisääminen. Tehdä käsitteet osallisuus ja yhteisöllisyys näille asukkaille merkitseväksi ja todentuntuiseksi.

8 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETTÄVIÄ LÄHTEITÄ

Käytämme lähteinä kriittisesti arvioituja ja luotettavia tiedonlähteitä; tutkimuksia, ammattikirjallisuutta, sosiaali- ja terveydenhuoltoalanjulkaisuja sekä otteita sosiaali- ja terveydenhuoltoalaa koskevista lakiteksteistä. Lisäksi käytämme internetistä löytämiämme luotettavia sivustoja.

9 TOIMINTAPÄIVÄ

Toimintapäivän järjestäminen viivästyi alkuperäisestä aikataulusta, mutta vihdoin saimme lyötyä päivän lukkoon ja toimintapäivä järjestettiin lauantaina 22.7.2022. Asiakkaan omaisten yhteystiedoista meillä on käyttävissämme ainoastaan puhelinnumerot, joten omaisille lähetettiin kutsu tekstiviestinä. Lisäksi Vesauskodilla ovella ja seinillä oli esitteitä.

Olimme myös pyytäneet Vesauskodin hoitajia informoimaan niitä läheisiä, joita Vesauskodilla tapaavat koska emme itse paikalla ole tietoa päivästä välittämässä.

Päivä oli aikataulutettu kohtuullisen väljästi, mutta selkeästi. Pääesiintyjäksi olimme tilanneet ammattimuusikon konsertoimaan. Ostimme tikkataulun sekä

siihen tehtiin taustaseinä, tilasimme täytekakun ja muuta kastettavaa. Kustannukset hoidettiin Vesauskodin tililtä.

Aloitimme päivän Vesauskodilla lauantaiaamuna kahdeksan jälkeen. Kävimme päivän aikataulua läpi ja tarkistimme että meillä on kaikki ohjelmiin ja tehtäviin tarvittava hankittuna. Vesauskodin asukkaita oli paikalla vain yhdeksän, sillä poikkeuksellisesti muutama huone oli tyhjillään ja joku asukas oli sairaalassa.

Vesauskodin päivä oli käynnistynyt tavanomaisesti, asukkaita oli avustettu aamutoimissa ja yhdeksän maissa useimmat olivat jo aamupalalla. Ilmassa oli odottava tunnelma ja siirryimme ruokasaliin tervehtimään asukkaita ja valmistautumaan ensimmäiseen ohjelmaan, mikä oli tuolijumppa. Klo 9.30 kaikki hakkaat olivat paikalla. Lausuimme ensin muutaman sanan mitä ja miksi olimme tekemässä ja toivotimme kaikki tervetulleet hetkeen. Jumppana meillä oli itse suunnittelemamme ja Vesauskodin aktiivikansioista löytyvä ”Matkalla Narvan markkinoille”-tuolijumppa. Tarinan kulkua voi muokata ja soveltaa vaikkapa omaan ympäristöön sopivaksi. Tässä tarinassa liikumme kaikille asukkaille tutuissa maisemissa. Jumppa herätti jälleen ihastusta ja osallistuminen oli aktiivista; kukin voimiensa mukaan.

Jumppatuokio kesti reilun puolituntia ja sen jälkeen juttelimme tunnelmista ja kerroimme lisää tästä projektista, opiskelusta ja opinnäytetyön tekemisestä. Ensimmäinen omainen saapui paikalle ja saimme toivottaa hänet tervetulleeksi ja myös kuulemaan asiasta. Asukkaat olivat tyytyväisiä ja ilahtuneita siitä, olimme valinneet Vesauskodin kohteeksi ja tehneet heidän kanssaan kevään mittaan jo monenlaisia asioita. Tässä vaiheessa heräsi hiukan keskustelua yhteisöllisyydestä ja muistelua, siitä millaista Vesauskotiin ja palveluasumiseen oli muuttaa. Eräs mies muisteli muuttoaan ja sanoi sitten, että silloin oli kylmä. Toinen avautui enemmän ja muisteli muuton jännittäneen, kuinka hän sopeutuu Vesauskotiin ja omaa kotia tulee ikävä.

Kymmenen jälkeen käynnistelimme tietovisaa, pelailimme muutamaakin erilaista. Asukkaat pitivät näistä aiheista kovasti ja myös he, jotka eivät

liikunnallisiin toimintoihin halua osallistua, olivat aktiivisesti mukana arvuuteluissa ja muistipeleissä.

Kello 11 oli asukkaiden lounas ja sen jälkeen pieni lepotuokio. Pitkään eivät asukkaat malttaneet huilailla, vaan tulivat katselemaan mitä seuraavaksi tapahtuu. Olimme ajatelleet keskelle päivää pidemmän tauon, mutta koska halukkuutta toimintaan oli, viritimme tikkakisat käyntiin. Hiukan rohkaisua tarvittiin, koska useimmille siitä oli vuosikymmeniä aikaa, kun viimeksi oli pidellyt tikkoja käsissään tai heittänyt niitä. Heitimme monta kierrosta ja saimme mukaan lisää osallistujia, kun asuakkaan läheinen saapui paikalle. Kesäinen sää oli vaihteleva, joten välillä peräännyimme kiireesti sisälle, koska vettä alkoi sataa rankasti.

Kello 13 oli päivän pääesiintyjä saapunut paikalla ja muutamia omaisia lisää. Toivotimme vieraamme tervetulleeksi ja kerroimme toimintapäivän taustaa ja esittelimme Vesauskodin aktiivikansion.

Pääesiintyjämme Pirjo Äikäs ja kesäinen mansikkakakku

Pirjo Äikäs esitti kauniita kesäisiä säveliä säestäen itseään hanurilla, Konsertti kesti noin tunnin verran. Sen jälkeen juotiin kahvit yhteisesti.

Kahvittelun jälkeen otimme vielä tikkakisan, mutta sen jälkeen oli havaittavissa asukkaiden väsyminen ja niin oli toimintapäivä tullut päätökseen.

Asukkaat tikanheitossa

Ennen päivän päätöstä pyysimme osallistujia vastaamaan kyselyyn, missä toivoimme heiltä arvioita päivän onnistumisesta. Vastauksia saimme 8 kpl, joissa neljässä arvioitiin päivän onnistuneen hienosti, kolmessa ihan kivasti ja yksi vastaaja ei osannut vastata koska ” en jaksanut osallistua, mutta kakku oli hyvää”. Toimintapäivää asukkaat kommentoivat seuraavalla tavalla:

- ” musiikkiesitys oli erityisen hyvä”
- ”yhdessä tekeminen on kivaa”
- ” tuolijumppa oli kiva”
- ”tapahtumat on jänniä”
- ” toivon että tämmöistä on jatkossakin”
- ”lisää tällaista, haitarityttö on lyömätön, sopivan mittainen, kaikki oli mukavaa”
- ” kivointa oli musiikki ja tietokilpailu, otetaan kivoimmat asiat uusintakäyttöön”
- ” kaikki ohjelmat oli mieleisiä, vanhempaa musiikkia oli mukava kuunnella. Jumppa hyvä, tikka ehkä ei. Kakku hyvää”

11 POHDINTAA TOTEUTUNEESTA TOIMINNALLISESTA OPINNÄYTYÖSTÄ

Ohjelmaa ja tekemistä oli riittävästi ja suunnittelu ja toteutus oli asukkaiden näköistä; kaikkien oli mahdollista osallistua ja tekemiset olivat sellaisia, ettei kenenkään tarvinnut tuntea olevansa toista huonompi. Odotukset keskustelujen suhteen olivat meillä suuremmat, kuin mitä todellisuus sitten oli, emme juurikaan saaneet irti asukkaiden ajatuksia niistä aiheista, mitä meillä teoreettisena viitekehyksenä on. Asukkaat ovat tavallisia maaseudun ihmisiä, eivät ole tottuneet analysoimaan tunteitaan tai kokemuksiin, elämä otetaan vastaan sellaisena kuin se tulee, eikä sitä lähdetä turhia analysoimaan.

Olimme pettyneitä läheisten osallistumiseen, heitä oli päivän aikana paikalla vain 5. Toimintapäivä järjestettiin loma-aikana ja olimme toivoneet, että ihmisillä olisi näin ollen hyvin aikaa osallistua. Siinä ilmeisesti erehdyimme. Mukana olleet läheiset olivat hyvin aktiivisia ja kiinnostuneita sekä päivästä sisältöineen sekä tavoitteestamme; kehittää Vesauskotiin aktiivisempaa toimintaa. Päätavoitteemme kuitenkin saavutimme; meillä oli mukava päivä yhdessä asukkaiden kanssa ja heille jäi muisteltavaa pitkäksi aikaa.

Tavoitteessamme Vesauskodin toiminnan vireyttämiseen hoitajien toimesta, emme onnistuneet haluamallamme tavalla. Aina on helpompi sanoa kuin tehdä. Muutosten myötä emme ole enää paikan päällä jalostamassa toimintaa tai kannustamassa siihen. Minna kutsuttiin Pirkkalaan kotihoidon esimiehen tehtävää tekemään ja Mari hoitaa Minnan sijaisena asiakasohjaajan tehtävää Vesilahdessa. Kun olemme selvittelleet, kuinka aktiivikansio ja toiminnallisten tuokioiden ohjeet on otettu käyttöön, on hoitajien vastaukset olleet vältteleviä; *ei olla ehditty, ai, en ole kuullutkaan, en minä osaa.*

Tyypillisiä vastauksia, kun tulisi tehdä jotain tavanomaisuudesta poikkeavaa ja kenties laittaa itseään mukaan tekemiseen. Se on todella valitettavaa, sillä oma kokemuksemme toimintatuokioiden ja toimintapäivän vetämisestä oli hyvin myönteinen. Ei tarvitse olla minkään alan erikoisasiantuntija, että pystyy

tuottamaan toiselle ihmiselle hyvän mielen. Ja sitä me saimme aikaan jumpatuokioilla, taidenäyttelyillä ja toimintapäivänä. Tuntui suorastaan nololta olla vetämässä hiukan puolivillaisesti tuolijumppaa ja nähdä, kuinka innostuneita ja hyvillä mielin asukkaat osallistuvat.

Toiminnallisen opinnäytetyön ajatus lähtökohtaisesti tuntui meistä hyvältä ja suunnitelmasta saatiin alun monipäiväisen festarisuunnitelman jälkeen kasattua kompakti kokonaisuus. Ehkäpä tavoitteena oli myös saada pidettyä teoria osuus maltillisena, mutta loppuviimein teemat osoittautuivat niin kiinnostaviksi, että oli rajattava aiheita, ettei kokonaisuus paisu liikaa ja ole liian monisyinen. Teemaan liittyvät keskustelut olisi pitänyt käydä asukkaiden kanssa eri tilanteissa, jos niitä olisi halunnut syventää eikä silti ole takeita, että olisimme materiaalia saaneet tämän enempää. Lisäksi opinnäytetyö olisi muuttunut teema-haastatteluksi. Meidän mielestämme keskustelut antoivat realistinen kuvan ikääntyneen ihmisen mielenmaisemasta, eletään hetkessä, sopeudutaan ja ollaan arjessa kiinni. Meille molemmille olennaisinta on ihmisen kohtaaminen ja kuunteleminen ja se toteutui myös opinnäytetyössä.

LÄHTEET

Aro Jari (2011) Yhteisöllisyys ja sosiaalinen side. Teoksessa Kangaspunta Seppo (toim.) Yksilöllinen yhteisöllisyys. Tampere University Press. 35–60.

Jari Pirhonen, Gerontologia 29 (1)2015, Tunnustaminen ja vastavuoroisuus hoitotyössä

Jolanki, Leinonen, Rajaniemi, Rappe, Räsänen, Teittinen ja Topo, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017, Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus).

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista, 28.12.20212/ 980

Leemann, L., Kuusio, H.& Hämäläinen, R.-M. (2015). *Sosiaalinen osallisuus*, Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

[Palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen | Ikätalo.fi | Terveyskylä \(terveyskyla.fi\).](#)

[Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet - THL](#)

Sosiaalihuoltolaki 1301/201

THL:n työpäpери 33/2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa.